

Sikertelen választás Szegeden

(Folytatás az 1. oldalról.)

reklámot? Gyerünk, ott a helyünk! Csapódik a kocsi ajtaja, sajnos egyik sem az enyém. Mi legyen?, a tévésekhez már nem férünk be, téblábolunk az MTI-s kollégával, a fene ezt a szegény-

nem volt itt, mondja az illetékes bizottsági hölgy.

O is tévedett. **Botrány** — lett. Mert a petőfitelepi iskola bejáratára szorgos kezek transzparenst feszítettek, amelyen „HNF.” (pontos az idézet!) aláírással az volt olvasható, hogy „Pár-

Titkos!

Idős házaspár, kart karba öltve jönnek ki a szavazóhelyiségből.

— Megkérdezhetem, kire szavaztak?

— Nem. Titkos.

— A nevüket megmondják?

— Újságírókkal nem beszélünk!

A következő házaspár középkorú.

— Raffayra szavaztunk. Szimpatikusabb az arca.

— Ennyi elég?

— Máskor még ennyit sem tudunk a jelöltről. A program nem olyan érdekes, nincs éles határvonal a pártok között. Szerintem.

— Megmondaná a nevét?

— Azt nem.

Furák Attila osztályvezető a tápéi szünetkezetben:

— Raffayra szavaztam, tetszik a programja.

— MDF-tag?

— Még MSZMP-tag vagyok.

Omajtényi Árpádné szigorúan végigmér:

— Hát titkos ez a szavazás, vagy nem titkos?

Magának tudni illene, és akkor nem kérdezősködni!

Komjáti Tibor műszerez, polgári alkalmazott a rendőrségen.

— Dobozyra szavaztunk a feleségemmel, azért, mert pártom kívüli.

— Ön is?

— Két éve MSZMP-tag vagyok.

Takácsné Káptány Il-

dikó három perccel este hat előtt érkezett.

— Raffayra szavazott?

— Honnan tudja?

— Tippettem.

— Tanított az egyetemem, nagyon tisztetem.

A cirkusz segít?

„A képviselőjelölt úr ne sofordkodjon”. — hallottam később a tanácsházán, miután, mint aki a „botrányba belekeveredett”, kötelességszerűen felvilágosítottam a „visszaéléseket” bejelentő MDF-tagokat és a választási elnököt a történetekről. „Bratinka József, a választási elnökség tagja se sofordkodjon, és ne vigye magával ellenőrző útjára Csoma Lajost, az MDF tagját” — mondta Magyarossy ügyvéd úr, az elnök — és talán azt hitte, a dolog el van intézve.

Mi tagadás, magam is. Am este fél 6-kor, megint a Lila iskola előtt, színes meséket volt szerencsém hallgatni a „botrányról”, az „óriási, fantasztikus” transzparenstől, mert hogy a Dobozy-szórólapok a szavazóurnák mellé „kerültek”, csak nem vették észre... Továbbá arról, hogy a „kommunisták járták a házakat”, és lebeszéltek a polgárokat a szavazásról...

Hát, kérem, így (is) lesznek legendák. Meg botrányok. Meg cirkusz is van már nekünk, csak a kenyér dolgában válnak egyre bizonytalanabbá.

Aprópó, cirkusz. Amikor kiderült — délután 5-kor —, hogy nem elegendő jötték el a szavazók szavazni, és az elnökség egy órával, este 7-ig meghosszabbítja a szavazási időtartamát, és Magyarossy doktor telefonálgatni kezdett megafonnyban, hogy tudathassa a hosszabbítás tényét a felsővárosiakkal (onnan szavaztak legkevésbé) — nem volt máshol megafon, csak a cirkuszban. Egész pontosan: a vadonatúj, öt keményezéssel vásárolt megafont Adám Lajos adta kölcsön a választási elnökségnek, aki a Szegeden állomásozó Európa-cirkusz vezetője. Azt mondta, a medvéket is szívesen kölcsönadná, azok nagyon sikeresek tudnak lenni, mozgósítják a lakosságot. De kevés volt az idő, az elnök a medvéket nem kérte. A plusz egy óra alatt a lakosság nem mozgósult; a választás sikertelen maradt.

Fontos arról szólni, hogy Dobozy Levente fényképét az elnökség tagja, Bratinka József ott látta az egyik szavazóhelyiség urnája mellett, és intézkedett, hogy kerüljön el onnan. Meghallgatuk a szavazatszedő bizottságot, elmondták, hogy a szórólap azért került a szavazóhelyiségbe, mert a választók nem ismerték a jelölteket, mire megmutatták nekik a fényképes ismertetőt. Ezen is okulva, jegyzőkönyvbe vették, hogy az elnökség szükségesnek tartja valamennyi jelölt fényképét elhelyezni a szavazóhelyiségekben, névvel és annak megjelölésével, hogy melyik párt jelöltjei.

— És a transzparenst?

— A petőfitelepi szavazatszedők hajnalban, amikor odamentek, nem látták a transzparenst az iskola bejáratánál. Később maga Dobozy Levente vetette le, az elnökség ezt tudomásul vette.

— Láttam fénymásolt be-
lépési engedélyt.

— Én is, sajnos. Ezeket az engedélyeket a tanács apparátusnak küldte meg az országos elnökség. Szegedre összesen huszonegyet, nem tudjuk, miért pont ennyit. Sokkal többre lett volna szükség. Ezeket természetesen nem szabad fénymásolni.

— Mi nehezítette még a munkájukat?

— A jogszabály szerint az elnökségnek hatósági jogkör van, minden szerv köteles végrehajtani intézkedéseit. De könyörgöm, milyen szervek? A hatósági jogkör csak papíron létezik, nincsenek eszközeink, nem tiszt-

Miért nem szavaztak?

Dobozy Levente: „Az emberek nem tartották fontosnak, hogy elmenjenek szavazni. Nem érzik az időközi választás jelentőségét. Szerintem most az egypártrendszer és a többpártrendszer között kellett választani, tehát csak az ment el, akinek ez a kérdés fontos. A választópolgárok nem valakire, hanem valami ellen szavaztak. Aki nem, annak nem kardinális ez a kérdés. Mindezek mellett: nem volt elég idő a kampányra. Nagy horderejű döntéseket kívántunk, amelyek tehát időigényesek.”

Raffay Ernő: „Egyrészt azért nem sikerült, mert az emberek a negyven év alatt megszokták arról, hogy komolyan vegyék a választást. Szegeden ráadásul a botrányok miatt kiábrándultak a politikából. Nagyon sokan nyaralnak. Az MDF-nek hírei vannak arról, hogy az egyik, nem ellenzéki párt nyomást gyakorolt a tagjaira: ne menjenek el szavazni. Csak megjegyzem, hogy az MDF ennek ellenére minden ur-

nál győzött; ha az az ezer szavazó, akinek a voksa hiányzott, eljött volna, és valamennyien az MDF ellen szavaznak, akkor is az MDF győzött volna.”

Teszári Gábor, az MDF kampányfőnöke a szombat esti tévéműsorban azt mondta, hogy a helyi sajtó a hibás. Nem irt eleget arról, hogy választás lesz.

Magyarossy József, a választási elnök: „Nyár van, rossz az időpont. Mégis a választók érdektelenségét tartom a sikertelenség fő okának. Úgy gondolom, nem érzik a súlyát az időközi választásnak. Az is biztos, hogy még mindig nem tisztázott a fejekben, mi a tanács tag és mi a képviselő dolga. Az embereket a helyi problémák érdeklik és nem az országos ügyek. Politikai kasznók kellenének a politikai és a vitakultúra kialakítása érdekében. Mindazonáltal az a véleményem, hogy hozzá kell szoknunk: a politikai fórumokon fűtykoncert, dobogás, közbe-
kiabálás, miegyéb — ezután lesz.”

tázt, kik az intézkedéseket végrehajtó szervek. Véleményem szerint nemcsak az eskütellet, hanem formálisan is biztosítani kellene az elnökség függetlenségét. Arra gondolok, hogy semleges helyiségben kellene működniük, megfelelő tárgyi feltételekkel rendelkezniük. A tanács apparátus képes biztosítani a lebonyolítás szakszerűségét, de a jövőben mindenképpen nagyobb szerepet, valódi hatósági jogkört kell kapnia a választási elnökségnek. Azért is, hogy az esélyegyenlőség, a szavazás tiszt-

asága kikezdehetetlen lehessen. Meg kell oldani azt is, hogy a közreműködők tisztelődíjat kapjanak. A magam részéről csak megköszönni tudom a munkájukat, és megértem, ha azt mondják: nincs meg egy napjuk a nyárból arra, hogy szívességből vállalják azt a próbátételt, amivel egy választás jár.

Az összeállítás
készítette:
Sulyok Erzsébet

seget, most kocsihány miatt lemaradunk az „eseményről”. A többiek már elmentek, amikor újabb hírnök jött, a jobban értesült: nem is Algyón, Petőfitelepen van a botrány! Már csak Dobozy Levente autója áll a Lila iskola előtt. Mit tehetnék, megkérem, vinne át bennünket Petőfitelepre — ha már ott a tűz...

A képviselőjelölt úrról kiderül, hogy kitűnő „sofőr”, csak kissé ideges, utat téveszt, Tápéra száguld velünk. Korrigál, mi meg találgatunk: mi lehet Petőfitelepen a valódi tényállás? Az autóban kettőnkön, újságírókon kívül még egy „utas”, a másik képviselőjelölt úr kampányfőnöke, Teszári Gábor, személyesen. Megérkezünk. Tűz — az nincs. Semmiféle botrány

toktól függetlenül, az ön érdekében Dobozy Levente.” A kifeszített lepel fehér, a betűk zöldek — és rondák. All egy ember az ajtóban, Dobozy megkéri szépen, ugyan venné már le azt a leplet, mert akármilyen fül, rosszul tette. Az ember megránt egy leelőg madzagot, lepel le, összegyűri, beleszi a sarokba, összesimítja a két tenyerét, ezzel megvolnánk, mosolyog. Mi is mosolygunk. Beszállunk az autóba, s elmenőben meglátjuk: az éppen odaérkezett másik kocsiból kiszáll Bratinka József, az egyetlen MDF-tag a választási elnökségben, meg Csoma Lajos. Még nem sejtjük, hogy legközelebb a tanácsházán találkozunk velük újra, amikor panaszt kívánnak tenni „a petőfitelepi visszaélések ügyében”.

Hatósági jogkör — papíron

Amit az elnök tapasztalt
— Egymást vádolják a pártok

Magyarossy József vasárnap reggel informált azokról a tapasztalatokról, amelyeket a választási elnökség szerzett.

— Pletyka, vagy tény, hogy az MSZMP és az MDF kölcsönösen bejelentést tett egymás ellen?

— Az MSZMP szegedi elnökének, Révész Mihálynak az aláírásával, két nappal a választás előtt bejelentés érkezett az elnökséghez, amely újságírókhoz hivatkozva, azt tartalmazza, hogy a korteskedés időszakában „tisztességtelen eszközökkel” is MSZMP-ellenes hangulatot keltett az MDF. A Magyar Demokrata Fórum helyi szervezete pedig arról tett bejelentést, hogy az MSZMP megnevezhető és megnevezhető személyiségei, a korteskedés idején, negatívan befolyásolták az MDF-jelölt esélyeit. Szintén újságírókhoz hivatkozva, azt kifogásolták, hogy az MDF lejárataiban vállalt szerepet az MSZMP.

— Mit tehet ilyenkor az elnökség?

— Mivel nincs önálló sajtó, semmiféle eszközzel sem tudjuk befolyásolni, hol mi jelenik meg. A korteske-

dés idején az egyes pártok és jelöltek magatartásának elbírálása nem az elnökség hatásköre. Jöszörel csak etikai szabályok vannak, amelyek betartása vagy áthágása a pártok és jelöltek

ügye. A panaszokat természetesen jegyzőkönyvben rögzítettük.

— A választással kapcsolatban is voltak panaszok.

— A választás szabályszerűen zajlott. Az egyik beje-

Mi lesz ezután?

A választójogi törvény szerint 15 napon belül pótválasztást kell tartani. Az országos elnökség tegnap közölte, hogy a pótválasztás időpontja: augusztus 5. A jelölővuléseket a közeli napokban kell megtartani, új jelölteket is lehet állítani. Aki a pótválasztáson a legtöbb szavazatot kapja, az lesz a képviselő. Ha ismét nem szavaz az erre jogosultaknak több mint a fele, a köztér országgyűlési képviselőjének helye — az országos választásokig — üresen marad.

Indul-e a pótválasztáson Raffay Ernő és Dobozy Levente? A szombat esti tévés Napzáróban az előbbi nem hagyott kétséget: „Végigjártuk az utat” — mondta Raffay Er-

nő, és hozzátette: az MDF programjára, tehát egy ügyért indult harcba, nem a személyes ambíciójára van szó. Az általa határozottan saccolt (egyébként pontosan 5 ezer 701) rászavazó polgár „nem hagyja cserben”. Dobozy Levente ugyanebben a műsorban kijelentette, hogy „Erre még aludni kell egyet.” Tegnap reggel — miután aludt vagy három órát — azt mondta, hogy még mindig nem döntött. Alkalmatlannak tartja a választás időpontját, úgy látja, hosszabb szünet kellene, mert számőrük van az embereknél. Ha mégis indul, újfent népfőjelöltként, természetesen; hiszen a népfőnt, hogy támogassa, mindent megtett — amit lehetett tőle.

Sok új szabályozó — kevés új üzlet

Csökken a vállalkozási kedv

A magánkereskedelem újabban csaknem 12 százalékat bonyolítja le a teljes kiskereskedelmi forgalomnak. Az ellátás javításán kívül tökélségy: pótol, munkahelyet terem, s szakmailag is eredményes munkát végez e szektor.

— Eppen ezért igen érdekes — mondta Martonosi István, a Kisosz megyei titkára —, hogy a magánkereskedelem szabályozása területén tavaly életbe lépett új szabályozók némelyike nem szolgálja a szektor eredményes működését.

— Beszéljünk először a pozitív változásokról!

— Megemlítendő az úgynevezett szektorsemlegesség, s a nagykereskedelmi tevékenység lehetősége. Igen kedvező továbbá, hogy a magánkereskedő ma már több telephelyet is üzemeltethet. Az árubeszerzés korlátait föloldották, a foglalkoztatott alkalmazottak létszámát pedig a társasági törvényben leírtakhoz igazították. Tehát magánkereskedők valamennyi üzletkörüben működhetnek — azonban is, ami eddig kizárólag az állami vagy szövetkezeti gazdálkodó szervezetek kezében volt. Ilyen például a személygépkocsi-kölcsönzés, a használtautó-kereskedés, a hatósági húsbolt, illetve éjszakai szórakozóhely nyitása, üzemeltetése.

— És a negatív szabályozók?

— Ma Magyarországon az úgynevezett hozzáadottérték nem kevesebb, mint 80 százalékát vonja el a költségvetés. Tapasztalataink szerint már 60 százalékos elvo-

násnál is stagnálásra rendezkednek be a vállalatok... Ugyanakkor az elvont hatalmas összegek egy része még mindig a gyengén gazdálkodók zsebébe kerül — ami a jól gazdálkodók versenyelőnyét csökkenti. Mindenképpen szükségesnek tartjuk tehát az adórendszer egyszerűsítését, s azt, hogy teljesítményvisszatartó hatást a lehető legkevésbé fejtsen ki.

— Az elvonás mértékéhez hasonló gondokat okoz a bonyolult vállalkozási minisztériumi teher...

— A kereskedők jelentős hányada egyszerűen képtelen megfelelni az adminisztrációs követelményeknek — ezért amennyiben nem tudja megfizetni a fölkészült szakembert, kénytelen becsukni a boltot... A beruházások elszámolásának új rendszere (ellentétben a korábbi rendelkezésekkel) nem teszi lehetővé az egy összegben történő költségelszámolást — helyette éves leírás kulcsok alkalmazásával lehet csak az értékszámlát elszámolni. Ez sem segíti elő kifejezetten a vállalkozások fejlődését.

— A magyar gazdaságban jelenleg a normálisnál jóval nagyobb visszatartó szerepe van a társadalombiztosításnak.

— Véleményünk szerint a társadalombiztosítást megelőző „helyére kell tenni” — mértéke radikálisan csökkentendő. Ami különben azért is indokolt, mert a fizetett járulékok összege az igénybe vett szolgáltatásokkal egyáltalán nincs összhangban. Hasonlóképpen

visszatartja a magánkereskedelmi vállalkozások kibontakozását a jogszabályok állandó változása, a telephelyhez jutás sokféle nehézsége, a nehézkes árubeszerzés, a rossz infrastruktúra, s a példákat még sorolhatnánk.

— Az elmondottakból úgy tűnik — minden kisvállalkozásnak előbb-utóbb be kell csuknia... Hány magánkereskedés működik Szegeden?

— Az első negyedév végén ötszázötvenketten végeztek kereskedelmi tevékenységet e szektorban, s a létszám, a kedvezőtlen körülmények dacára általában növekszik.

— Tekintsük át az ellátás néhány területét!

— A különféle „szakmai csoportok” között nagy eltérés mutatkozik. Vas-műszaki-üvegáru kereskedőkből egyvel ezelőt: 24 működött Szegeden — az idén, március végén már 54 volt belőlük, ami örömdetés növekedés. Kultúrcikkárusból tizenhatról huszonegyre nőtt a létszám az utóbbi négy év alatt, a ruházati kereskedők száma az akkori hetvenhátról kilencvenhátra nőtt. Az élelmiszerszakmában viszont visszaesés tapasztalható (97-ről 94-re csökkent a szám), a szolgáltatást nyújtók száma stagnál, a tüzelő-építőanyag árusítás foglalkozók mennyisége szintén. S bár a létszám összességében inkább növekedést mutat — a vállalkozói kedv visszaesett. Erre a megszünt vállalkozások számának szaporodása egyértelműen rámutat...

Farkas Csaba